

Richtlijn luchtkwaliteit en schonere lucht

Samenvatting

Deze briefing beoogt een toelichting bij de vernieuwde Richtlijn (EU) 2024/2881 betreffende de luchtkwaliteit en schonere lucht voor Europa. De herziene richtlijn introduceert nieuwe en aangepaste luchtkwaliteitsnormen die uiterlijk op 1 januari 2030 moeten zijn bereikt, en benadrukt de noodzaak van vroegtijdige actie om schonere lucht te bereiken. De briefing beschrijft het oorspronkelijke voorstel van de Europese Commissie, het advies van de Minaraad, en de richtlijn zoals ze uiteindelijk is vastgesteld. In bijlage I bij deze briefing wordt een artikelsgewijze bespreking aangeboden; in bijlage II wordt een implementatiekalender aangereikt.

Volgnummer briefing nota	2025 05	Versie:	2
Auteur + e-mailadres	Francis Noyen, francis.noyen@minaraad.be		
<i>Deze briefing is een kennisdocument t.b.v. de raadsorganisaties van de Minaraad. Vermits dit document opgevat wordt als een kennisdocument, bindt het op zich niet de raadsleden of de raadsorganisaties; het document wordt wel aanvaard als informatief achtergronddocument bij verdere raadswerkzaamheden.</i>			
Datum afsluiting van deze verkenning:	28/08/2025		

Inhoud

Samenvatting	1
Inhoud	1
Context	2
Commissievoorstel COM(2022) 542	4
<i>Fitness check</i>	4
Kernpunten van het commissievoorstel	5
Advies Minaraad	5
Richtlijn (EU) 2024/2881 luchtkwaliteit en schonere lucht	6
Definitieve goedkeuring.....	6
Voornaamste wijzigingen	6
Inschatting van de impact	9
Bijlage I: artikelsgewijze bespreking	11
Bijlage II: uitvoeringskalender	16
Bijlage III: bibliografie	18

Context

Luchtverontreiniging is de belangrijkste milieuoorzaak van vroegtijdige sterfte in de EU¹. Er zijn ook steeds meer aanwijzingen dat luchtverontreiniging in verband kan worden gebracht met veranderingen in het zenuwstelsel, zoals dementie.² Uit recente gegevens van het Europees Milieuagentschap blijkt dat in 2023 96% van de EU-stadsbewoners werd blootgesteld aan fijnstof (PM_{2,5})-concentraties die hoger zijn dan de maximumconcentraties in de richtsnoeren van de Wereldgezondheidsorganisatie (WHO).³

Bovendien vormt luchtverontreiniging een bedreiging voor het milieu door verzuring, eutrofiëring en schade aan de ozonlaag. Eutrofiëring als gevolg van stikstofdepositie overschrijdt de kritische belasting in twee derde van de ecosysteemgebieden in de EU, met aanzienlijke gevolgen voor de biodiversiteit⁴. Deze aantasting van ecosystemen en biodiversiteit heeft niet alleen ecologische gevolgen, maar kan ook rechtstreeks en onrechtstreeks de menselijke gezondheid beïnvloeden. Binnen het *One Health*-kader wordt erkend dat verstoringen van ecosystemen – zoals door luchtverontreiniging – het risico op infectieziekten verhogen, de beschikbaarheid van schoon water en lucht verminderen, en bijdragen aan chronische aandoeningen zoals luchtwegaandoeningen en hart- en vaatziekten⁵.

De EU beschikt sinds de jaren 1980 over strenge maatregelen om de luchtverontreiniging te verminderen. Om de luchtkwaliteit te verbeteren, volgt de EU een aanpak met drie pijlers:

- De eerste pijler omvat de luchtkwaliteitsnormen⁶ voor ozon op leefniveau, fijnstof, stikstofoxiden, gevaarlijke zware metalen en een aantal andere verontreinigende stoffen. Wanneer grenswaarden worden overschreden, moeten de Lidstaten luchtkwaliteitsplannen vaststellen met maatregelen om de periode van overschrijding zo kort mogelijk te houden.
- De tweede pijler bevat nationale emissiereductieverbintenissen, vastgelegd in de NEC-richtlijn⁷, voor de belangrijkste grensoverschrijdende luchtverontreinigende stoffen: zwaveloxiden, stikstofoxiden, ammoniak, vluchtige organische stoffen met uitzondering van methaan, en fijnstof. De Lidstaten dienen nationale programma's ter beheersing van de

¹ Europees Milieuagentschap (EEA). (2024). *Europe's air quality status 2024* (Briefing nr. 06/2024). Geraadpleegd op 17 april 2025, van <https://www.eea.europa.eu/publications/europes-air-quality-status-2024>

² U.S. Environmental Protection Agency (EPA). (2019). *Integrated Science Assessment (ISA) for Particulate Matter* (EPA/600/R-19/188). Geraadpleegd op 17 april 2025, van <https://www.epa.gov/isa/integrated-science-assessment-isa-particulate-matter>

U.S. Environmental Protection Agency (EPA). (2022). *Supplement to the 2019 Integrated Science Assessment for Particulate Matter* (EPA/600/R-22/028). Geraadpleegd op 17 april 2025, van <https://assessments.epa.gov/isa/document/&deid=354490>

³ Europees Milieuagentschap (EEA). (2024). *Europe's air quality status 2024* (Briefing nr. 06/2024). Geraadpleegd op 17 april 2025, van <https://www.eea.europa.eu/publications/europes-air-quality-status-2024>

⁴ Zie bijvoorbeeld: De tweede "Vooruitzichten voor schone lucht" (COM(2021) 3). <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=CELEX%3A52021DC0003&qid=1730987994888>

⁵ World Health Organization. (2023a). Environment and One Health. <https://www.who.int/europe/news-room/fact-sheets/item/environment-and-one-health>

World Health Organization. (2023b). One Health. <https://www.who.int/health-topics/one-health>

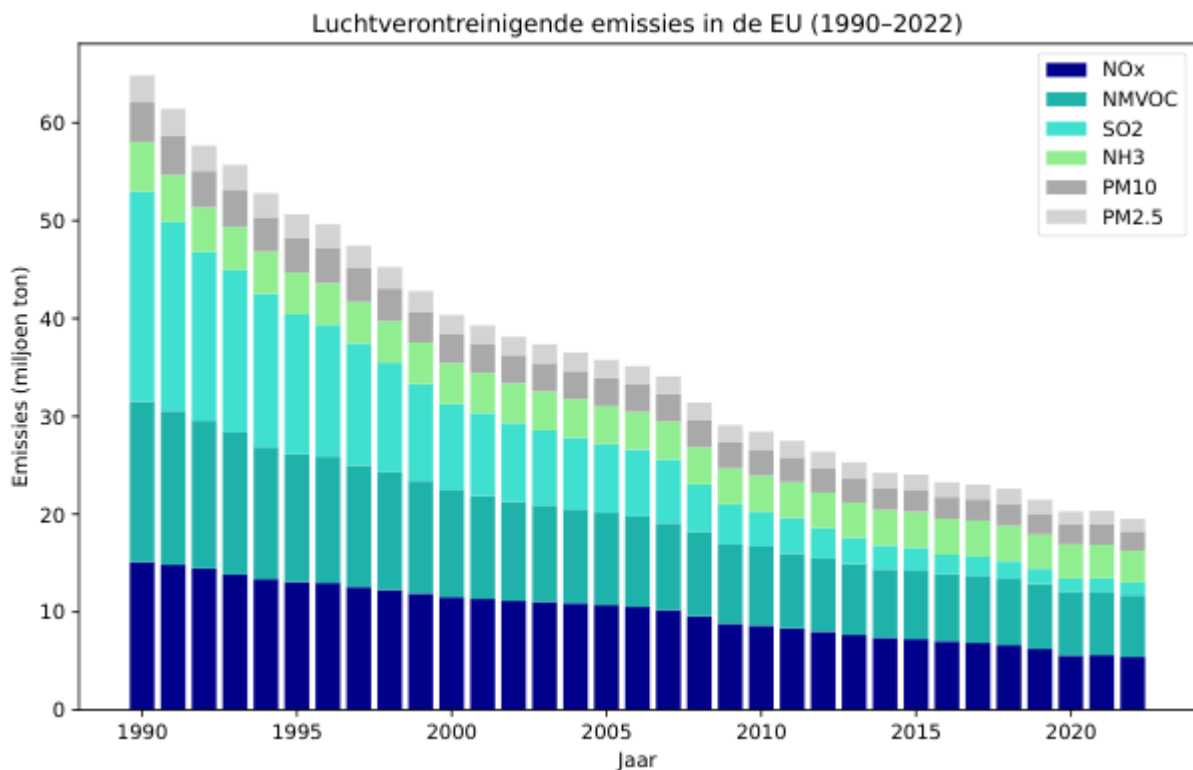
World Health Organization. (2025). Biodiversity. <https://www.who.int/news-room/fact-sheets/detail/biodiversity>

⁶ Deze normen waren eerder vastgelegd in Richtlijnen 2004/107/EG en 2008/50/EG en zijn nu opgenomen in Richtlijn (EU) 2024/2881.

⁷ Europese Unie. (2016). *Richtlijn (EU) 2016/2284 van het Europees Parlement en de Raad van 14 december 2016 betreffende de vermindering van de nationale emissies van bepaalde luchtverontreinigende stoffen, tot wijziging van Richtlijn 2003/35/EG en tot intrekking van Richtlijn 2001/81/EG* (Pb L 344, 17.12.2016, blz. 1–31). Geraadpleegd op 17 april 2025, van <https://eur-lex.europa.eu/eli/dir/2016/2284/oj/eng>

luchtverontreiniging te ontwikkelen waarin zij maatregelen voorstellen om hun emissiereductieverbintenissen na te komen.

- De derde pijler omvat emissienormen voor belangrijke bronnen van verontreiniging, gaande van de uitstoot van voertuigen en schepen tot de emissies van de energiesector en de industrie. Deze normen worden op EU-niveau vastgesteld in specifieke wetgeving.



Bovenstaande grafiek⁸ toont de evolutie van 1990 tot 2022 voor de zes belangrijkste luchtverontreinigende stoffen: PM₁₀, PM_{2,5}, ammoniak, zwaveloxiden, vluchtige organische stoffen exclusief methaan en stikstofoxiden. De emissies van deze stoffen daalden aanzienlijk: van bijna 65 miljoen ton in 1990 tot minder dan 20 miljoen ton in 2022. De uitstoot van zwaveloxiden daalde het sterkst, met meer dan 94%. De uitstoot van ammoniak daalde het minst, met 35%.

In mei 2021 stelde de Commissie een mededeling⁹ vast met een actieplan om lucht-, water- en bodemverontreiniging vóór 2050 terug te brengen tot niveaus die niet schadelijk zijn voor mens en milieu ('nulverontreiniging')¹⁰. Dit doel maakt deel uit van de Europese *Green Deal*¹¹. Naar aanleiding

⁸ Bron: data afkomstig van [National air pollutant emissions data viewer 2005-2022](https://airparis.be/national-air-pollutant-emissions-data-viewer-2005-2022) | [European Environment Agency's home page](https://europeanenvironmentagency.eu)

⁹ Europese Commissie. (2021). *EU Action Plan: "Route naar een gezonde planeet voor iedereen — EU-actieplan: Verontreiniging van lucht, water en bodem naar nul"*. Europese Commissie. Geraadpleegd op 17 april 2025, van <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=CELEX%3A52021DC0400&qid=1623311742827>

¹⁰ Daartoe moet een gefaseerde aanpak worden gevolgd om de huidige en toekomstige luchtkwaliteitsnormen van de Unie vast te stellen, waarbij luchtkwaliteitsnormen voor 2030 en daarna worden vastgesteld en een perspectief wordt ontwikkeld om de luchtkwaliteitsnormen van de Unie uiterlijk in 2050 in overeenstemming met de meest actuele richtsnoeren inzake luchtkwaliteit van de WHO te brengen op basis van een mechanisme voor regelmatige evaluatie om rekening te houden met de meest recente wetenschappelijke inzichten.

¹¹ Europese Commissie. (2019). *Mededeling van de Commissie aan het Europees Parlement, de Europese Raad, de Raad, het Europees Economisch en Sociaal Comité en het Comité van de Regio's: De Europese Green Deal* (COM(2019) 640 final). Geraadpleegd op 17 april 2025, van <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=CELEX:52019DC0640>

van de publicatie van de geactualiseerde WHO-richtsnoeren¹² in 2021 en met het oog op het nulverontreinigingsdoel, stelde de Commissie voor om de EU-voorschriften voor luchtkwaliteit te herzien. De Commissie heeft in de Europese *Green Deal* ook aangekondigd dat zij de monitoring, modellering en planning in verband met de luchtkwaliteit zou versterken.

Commissievoorstel COM(2022) 542

Fitness check

In de Richtlijnen 2004/107/EG¹³ en 2008/50/EG¹⁴ werden normen vastgesteld voor de concentratieniveaus van twaalf luchtverontreinigende stoffen, die alle Lidstaten binnen specifieke termijnen op hun gehele grondgebied moeten bereiken.¹⁵

De 'fitness check' of geschiktheidscontrole¹⁶ toonde aan dat de richtlijnen gedeeltelijk doeltreffend waren: ze verbeterden de luchtkwaliteit en hielpen luchtkwaliteitsnormen te bereiken. Wel werden niet alle vastgestelde doelstellingen bereikt. Vier soorten significante tekortkomingen bleven bestaan:

- De tot dan toe geldende EU-luchtkwaliteitsnormen boden minder bescherming dan de door de WHO aanbevolen normen.
- De krachtens de luchtkwaliteitsrichtlijnen vereiste luchtkwaliteitsplannen waren vaak ontoereikend om overschrijdingen te voorkomen of de duur ervan tot een minimum te beperken.
- De betrouwbaarheid en vergelijkbaarheid van de monitoring, modellering en beoordeling van de luchtkwaliteit konden verbeterd worden.
- Een verdere harmonisatie van de wijze waarop informatie over de luchtkwaliteit werd gepresenteerd, met name op het niveau van de Lidstaten, kon een verdere EU-meerwaarde opleveren en bijdragen tot een nog betere vergelijkbaarheid van de gegevens.

Volgens de effectbeoordeling wogen de maatschappelijke voordelen van de voorgestelde herziening ruim op tegen de kosten. De grootste verwachte voordelen zijn gerelateerd aan gezondheid (waaronder minder sterfte en ziekte, lagere gezondheidskosten, minder ziekteverzuim

¹² Wereldgezondheidsorganisatie (WHO). (2021). *WHO global air quality guidelines: Particulate matter (PM_{2.5} and PM₁₀), ozone, nitrogen dioxide, sulfur dioxide and carbon monoxide*. WHO. Geraadpleegd op 17 april 2025, van <https://www.who.int/publications/i/item/9789240034228>

¹³ Europese Unie. (2005). *Richtlijn 2004/107/EG van het Europees Parlement en de Raad van 15 december 2004 betreffende arsenicum, cadmium, kwik, nikkel en polycyclische aromatische koolwaterstoffen in de buitenlucht* (Pb L 23, 26.1.2005, blz. 3–16). Geraadpleegd op 17 april 2025, van <https://eur-lex.europa.eu/eli/dir/2004/107/oj/eng>

¹⁴ Europese Unie. (2008). *Richtlijn 2008/50/EG van het Europees Parlement en de Raad van 21 mei 2008 betreffende de luchtkwaliteit en schonere lucht voor Europa* (Pb L 152, 11.6.2008, blz. 1–44). Geraadpleegd op 17 april 2025, van <https://eur-lex.europa.eu/eli/dir/2008/50/oj/eng>

¹⁵ De Richtlijnen 2008/50 en 2004/107 stellen luchtkwaliteitsnormen vast voor 12 pollutanten (SO₂, NO₂, PM₁₀, PM_{2.5}, ozon, benzeen, lood, CO, arseen, cadmium, nikkel en benzo(a)pyreen). De richtlijnen leggen ook vast hoe en waar de luchtkwaliteit voor deze pollutanten moet gemeten worden en welke informatie publiek beschikbaar moet worden gesteld. Lidstaten moeten bovendien luchtkwaliteitsplannen opstellen om ervoor te zorgen dat de normen worden nageleefd of om de periode van overschrijding zo kort mogelijk te houden.

¹⁶ Europese Commissie. (2019). *Fitness Check of the EU Ambient Air Quality Directives (Directives 2008/50/EC and 2004/107/EC)*. SWD(2019) 427 final. Geraadpleegd op 17 april 2025, van https://commission.europa.eu/publications/fitness-check-eu-ambient-air-quality-directives_en

en hogere arbeidsproductiviteit) en milieu (waarbij onder andere sprake is van gewasopbrengstverlies veroorzaakt door ozon).

Kernpunten van het commissievoorstel

In oktober 2022 publiceerde de Commissie een voorstel¹⁷ om de bestaande richtlijnen over luchtkwaliteit (2004/107/EG en 2008/50/EG) te actualiseren en samen te voegen. De twee bestaande EU-richtlijnen werden geïntegreerd om de regelgeving voor luchtkwaliteit te vereenvoudigen. Het voorstel stemde de luchtkwaliteitsnormen beter af op de WHO-aanbevelingen van 2021. De belangrijkste punten uit de voorgestelde herziening waren volgens “Vragen en antwoorden over de herziening van de EU-wetgeving inzake de kwaliteit van omgevingslucht” bij het persbericht van de Commissie¹⁸:

- “Het aantal vroegtijdige sterfgevallen als gevolg van de voornaamste luchtverontreinigende stof, namelijk fijne zwevende deeltjes (PM_{2,5}), zal in tien jaar tijd met meer dan 75 % verminderen.”.
- “In het kader van de voorgestelde herziening worden tussentijdse luchtkwaliteitsnormen voor de EU voor 2030 vastgesteld die beter op de aanbevelingen van de WHO zijn afgestemd en waarmee de EU haar luchtverontreiniging uiterlijk in 2050 tot nul terug kan brengen, in synergie met de inspanningen op het gebied van klimaatneutraliteit. Om die doelstellingen te bereiken, worden de luchtkwaliteitsnormen regelmatig te herzien in het licht van de meest recente wetenschappelijke gegevens en de maatschappelijke en technologische ontwikkelingen.”.
- “De herziening zal ervoor zorgen dat personen die gezondheidsschade lijden als gevolg van luchtverontreiniging recht hebben op compensatie indien de luchtkwaliteitsregels van de EU zijn overtreden. Zij zullen ook het recht hebben zich door niet-gouvernementele organisaties te laten vertegenwoordigen in het kader van collectieve schadevorderingen. Het voorstel zal ook meer duidelijkheid verschaffen over de toegang tot de rechter, doeltreffende sancties en betere voorlichting van het publiek wat de luchtkwaliteit betreft.”.
- “Betere regels voor de monitoring van de luchtkwaliteit en luchtkwaliteitsmodellen zullen het mogelijk maken de naleving van de normen beter te controleren, ook bij lagere concentratieniveaus waarvan nu bekend is dat zij ook schadelijk zijn, en zullen efficiëntere en doeltreffendere maatregelen ondersteunen om inbreuken op de normen te voorkomen en aan te pakken.”.

Advies Minaraad

Op 15 september keurde de Minaraad een gezamenlijk advies met de SERV goed over het voorstel voor een Europese richtlijn betreffende de luchtkwaliteit en schonere lucht voor Europa.¹⁹ De belangrijkste punten van dit advies zijn:

¹⁷ COM(2022) 542 final/2 Voorstel voor een Richtlijn van het Europees Parlement en de Raad betreffende de luchtkwaliteit en schonere lucht voor Europa <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/NL/TXT/?uri=CELEX:52022PC0542> <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/NL/TXT/HTML/?uri=CELEX:52022PC0542&qid=1731071440967>

¹⁸ https://ec.europa.eu/commission/presscorner/detail/nl/qanda_22_6348

¹⁹ Minaraad & SERV. (2023). Gezamenlijk briefadvies: Herziening Europese Luchtkwaliteitsrichtlijnen – Vlaamse standpuntbepaling bij het voorstel van richtlijn van de Europese Commissie betreffende de luchtkwaliteit en schonere lucht voor Europa (Advies 2023-026).

- Het onderschrijven van het uitgangspunt van de Europese Commissie, met name het doel van nul-verontreiniging in 2050 voor de hele leefomgeving en om de luchtkwaliteitsnormen meer in lijn te brengen met de WGO-advieswaarden.
- Om een gelijk speelveld te waarborgen, ligt de voorkeur bij maatregelen in Europees en/of multilateraal verband. Een complementaire aanpak in andere herzieningstrajecten, zoals voor de Richtlijn Industriële Emissies (met als uitgangspunt BBT/BREF), de Nationale Emissiereductie (NEC)-richtlijn etc. en een verdere verduurzaming van mobiliteit en transport dringt zich op.
- De vraag naar een doorrekening, op het Vlaamse niveau, van de maatregelen die nodig zijn om te voldoen aan het binnenkort geldende Europese kader. Hierbij is ook een simulatie wenselijk van de maatregelen die extra nodig zijn om de doelstellingen eerder te halen (vb. in 2040), gekoppeld aan een socio-economische kosten-baten analyse hiervan.
- Een pleidooi voor het gebruik van Europees gestandaardiseerde meet- en modelleringstechnieken en voor gemeenschappelijke criteria bij het meten en beoordelen van de luchtkwaliteit. Dit omvat het uitbreiden van het principe van de gemiddelde blootstellingsindicator naar andere pollutanten dan PM_{2,5}, meer aandacht voor modellering en indicatieve metingen, de bepalingen rond metingen en plannen door alle Lidstaten op dezelfde manier te laten invullen en het opnemen van een informatie- en alarmdrempels voor fijnstof.
- De beperking van de definitie van ‘kwetsbare groepen’ tot ‘kwetsbaar op vlak van gezondheid’, terwijl men ook rekening moet houden met kwetsbaarheid vanuit een socio-economisch perspectief, zoals bijvoorbeeld personen die wonen in armere wijken met veel luchtvervuiling.
- Het onderschrijven van de voorgestelde maatregelen voor publieksinformatie en van actuele en transparante communicatie over de luchtkwaliteit, alsook de bepalingen met betrekking tot toegang tot de rechter, maar ook de vraag om te waken over de congruentie met internationale kaders zoals het Verdrag van Aarhus.

Richtlijn (EU) 2024/2881 luchtkwaliteit en schonere lucht

Definitieve goedkeuring

Op 14 oktober 2024 keurden de Europese ministers van Milieu definitief de Richtlijn (EU) 2024/2881 goed die de luchtkwaliteit en schonere lucht voor Europa regelt. De nieuwe richtlijn werd op 20 november 2024 gepubliceerd en trad na 20 dagen in werking. De bestaande richtlijnen inzake luchtkwaliteit, van 2004 en 2008, worden ingetrokken met ingang van 12 december 2026. De Lidstaten hebben twee jaar om de richtlijn om te zetten in nationale wetgeving.

Voornaamste wijzigingen²⁰

Aanscherping van de luchtkwaliteitsnormen

De nieuwe richtlijn stelt strengere luchtkwaliteitsnormen²¹ voor 2030 vast als een tussenstap naar de doelstelling van nulverontreiniging in 2050 en een gifvrij milieu. Luchtkwaliteitsnormen worden als volgt gedefinieerd: grenswaarden, streefwaarden, verplichtingen om de gemiddelde

²⁰ Bron: persbericht Commissie

²¹ Luchtkwaliteitsnormen worden als volgt gedefinieerd: grenswaarden, streefwaarden, verplichtingen om de gemiddelde blootstelling te verminderen, concentratiedoelstellingen voor gemiddelde blootstelling, kritieke niveaus, alarmdrempels, informatiedrempels en langetermijndoelstellingen

blootstelling te verminderen, concentratiedoelstellingen voor gemiddelde blootstelling, kritieke niveaus, alarmdrempels, informatiedrempels en langetermijndoelstellingen.

De belangrijkste wijzigingen betreffen:

- Een verdere afstemming op WHO-richtsnoeren met een significante verstrenging van de grenswaarden van PM₁₀, PM_{2,5} en NO_x in 2030.
- De streefwaarden voor zware metalen zullen vanaf 2030 grenswaarden worden.
- Naast grenswaarden is er ook de verplichting om de gemiddelde blootstelling te verminderen voor PM_{2,5} en NO_x met als doel een continue daling te verkrijgen van deze polluenten tot WHO-advieswaarde zijn behaald.

Voor bepaalde polluenten zoals benzo(a)pyreen²², en CO blijven de normen grotendeels ongewijzigd ten opzichte van de bestaande situatie.

Bijlage I van de richtlijn bevat zowel de huidige normen als de normen die vanaf 2030 van kracht worden.

Tabel 1: Huidige grenswaarden en streefwaarden (SW), toekomstige grenswaarden en advieswaarden van de WHO

Stof			Huidige LK-norm	Max aantal overschrijdingen per jaar	Toekomstige LK-norm	Max aantal overschrijdingen per jaar	WHO advies ²³
NO ₂	jaar	µg/m ³	40		20		10
	dag	µg/m ³	/		50	18	25
	uur	µg/m ³	200	18	200	3	200
PM ₁₀	jaar	µg/m ³	40		20		15
	dag	µg/m ³	50	35	45	18	45
PM _{2,5}	jaar	µg/m ³	25		10		5
	dag	µg/m ³	/		25	18	15
SO ₂	jaar	µg/m ³	/		20		
	dag	µg/m ³	125	3	50	18	40
	uur	µg/m ³	350	24	350	3	
CO	max. dag 8-uur	mg/m ³	10		10		4
	dag	mg/m ³			4	18	
Benzeen	jaar	µg/m ³	5		3,4		0,3
Pb	jaar	µg/m ³	0,5		0,5		0,5

²² Benzo(a)pyreen wordt gebruikt als marker voor het carcinogene risico van polycyclische aromatische koolwaterstoffen in de lucht.

²³ [Internationaal en Europees beleid](#)

As	jaar	ng/m ³	6 (SW)		6		6
Cd	jaar	ng/m ³	5 (SW)		5		5
Ni	jaar	ng/m ³	20 (SW)		20		20
B(a)P	jaar	ng/m ³	1 (SW)		1		1
O₃	max. dag 8u	µg/m ³	120 (SW)	25 dagen (gemiddeld over 3 jaar)	120 (SW)	18 dagen (gemiddeld over 3 jaar)	60

De nieuwe normen zijn erop gericht om het aantal vroegtijdige sterfgevallen en de incidentie van gerelateerde ziekten fors te verminderen. Het aantal overlijdens gelinkt aan PM_{2,5} zal in 10 jaar naar verwachting met 75% afnemen.

De Commissie moet het wetenschappelijk bewijs over de verontreinigende stoffen, de gevolgen daarvan voor de gezondheid van de mens en het milieu en de technologische ontwikkeling regelmatig evalueren. Op basis van die evaluatie moet de Commissie beoordelen of de toepasselijke luchtkwaliteitsnormen nog steeds geschikt zijn om de doelstellingen van deze richtlijn te verwezenlijken. De eerste evaluatie om te beoordelen of de luchtkwaliteitsnormen op basis van de meest recente wetenschappelijke informatie moeten worden bijgewerkt, moet uiterlijk op 31 december 2030 worden voltooid. Daarna volgt een cyclus van vijf jaar, en vaker indien uit substantiële nieuwe wetenschappelijke bevindingen blijkt dat dat nodig is.

Lidstaten kunnen onder bepaalde voorwaarden een verlenging aanvragen van de termijn om de grenswaarden van de luchtkwaliteit te bereiken.²⁴

Elke lidstaat moet monitoring-supersites²⁵ opzetten op stedelijke achtergrondlocaties en, afhankelijk van de oppervlakte, ook op rurale achtergrondlocaties. Naast de meer courante metingen van PM, SO₂, etc. moeten op deze supersites metingen worden uitgevoerd van stoffen waarvoor (nog) geen grenswaarden zijn vastgesteld, waaronder: ultrafijne deeltjes (UFP), zwarte koolstof (BC), ammoniak (NH₃) en totaal gasvormig kwik (Hg).

Toegang tot de rechter en recht op schadevergoeding

De toegang tot de rechter en het recht op schone lucht worden versterkt²⁶. Nieuw is ook dat de Lidstaten ervoor moeten zorgen dat mensen schadevergoeding kunnen eisen en verkrijgen bij gezondheidsproblemen door opzettelijke of nalatige schending van de nationale regels voor de omzetting van de richtlijn.

Luchtkwaliteitsplannen, routekaarten en modelleringsapplicaties

²⁴ Art. 18 bevat aanvullende voorwaarden voor het uitstellen van de nalevingstermijnen met betrekking tot de grenswaarden voor zwevende deeltjes (PM₁₀ en PM_{2,5}), stikstofdioxide (NO₂), benzeen of benzo(a)pyreen.

²⁵ Het opstellen van monitoringsupersites is een nationale verplichting. Voor België betekent dit concreet: 1 monitoringsupersite op rurale achtergrondlocatie en 1 op stedelijke achtergrondlocatie. Hier werd in overleg tussen de verschillende gewesten besloten dat Vlaanderen de monitoringsupersite op stedelijke achtergrond zal installeren en Wallonië op rurale achtergrond.

²⁶ Zoals vastgesteld door de jurisprudentie van het Hof van Justitie (15), mogen de lidstaten de procesbevoegdheid (locus standi) tegen een beslissing van een overheidsinstantie niet beperken tot de leden van het betrokken publiek die aan de voorafgaande administratieve procedure tot vaststelling van die beslissing hebben deelgenomen.

De richtlijn verplicht de Lidstaten om routekaarten en plannen²⁷ voor de luchtkwaliteit op te stellen voor gebieden waar de verontreinigingsniveaus de grens- en streefwaarden (zullen) overschrijden, en om de nodige maatregelen te nemen om de duur van de overschrijding zo kort mogelijk te houden. Daarnaast worden de eisen voor monitoring en modellering van de luchtkwaliteit aangescherpt om het beheer, de preventie en de handhaving van de luchtkwaliteit te verbeteren.

Grensoverschrijdende verontreiniging

Om de samenwerking tussen de Lidstaten op het gebied van grensoverschrijdende verontreiniging te verbeteren, legt de richtlijn de Lidstaten op om met elkaar samen te werken om de bronnen van luchtverontreiniging in kaart te brengen, tegenmaatregelen te nemen en gecoördineerde activiteiten te plannen. Ook zullen ze de bevolking beter moeten informeren over de luchtkwaliteit.

Inschatting van de impact

De nieuwe richtlijn werd bekendgemaakt in het Publicatieblad van de EU op 20 november 2024. Twintig dagen na de publicatie is ze in werking getreden. De Lidstaten hebben tot 11 december 2026 om de bepalingen van de richtlijn in nationale wetgeving om te zetten en/of te implementeren. Uit de huidige luchtkwaliteitsgegevens (metingen en modellering) en een eerdere analyse van de Vlaamse overheid²⁸ blijkt:

- Een aantal luchtkwaliteitsnormen worden nu al gehaald.
- In specifieke aandachtsgebieden²⁹ is een overschrijding mogelijk van cadmium en arseen.
 - In Hoboken zit men voor arseen net boven de Europese grenswaarde voor 2030. In Beerse is er een lichte stijging van de arseenconcentraties en zitten we nipt onder de Europese grenswaarde die zal gelden vanaf 2030.
 - Er is een lichte stijging van de cadmiumconcentraties in Beerse waar te nemen. Op dit moment zitten we nipt onder de Europese grenswaarde geldende vanaf 2030.
- Voor PM₁₀ zullen de normen voor 2030 in de meetpunten met het bestaande beleid gehaald worden. Op basis van de modellering met het bestaande beleid wordt er nog een beperkte overschrijding gemodelleerd voor PM₁₀.
 - Hierbij is het belangrijk om aan te geven dat de modellering geen rekening houdt met diffuse bronnen en infrastructuurwerven.
 - Ook bevat de modellering een grote onzekerheid door het niet correct in beeld kunnen brengen van de lokale impact van houtstook.

Door de onzekerheid in de modellering zal het belangrijk zijn om verder in te zetten op houtverbranding, het opvolgen van diffuse bronnen en de stofemissies van grote infrastructuurwerken te beperken om te verzekeren dat de toekomstige grenswaarden voor PM₁₀ worden behaald in 2030.

²⁷ Routekaarten moeten worden opgesteld voor het tijdstip waarop aan de grenswaarden/streefwaarden moet worden voldaan. Dit moet ervoor zorgen dat lidstaten op tijd maatregelen treffen om de LKN te behalen op moment dat dit van hen wordt geacht door de richtlijn. Luchtkwaliteitsplannen moeten worden opgemaakt als er een overschrijding is van een norm.

²⁸ Vlaamse Regering. (2023, 10 juni). *Nota aan de Vlaamse Regering: Standpunt Vlaamse Regering inzake voorstel richtlijn luchtkwaliteit en uitstel actualisatie Luchtbeleidsplan* (VR 2023 0610 DOC.1300/1). Geraadpleegd op 17 mei 2025

²⁹ <https://vmm.vlaanderen.be/feiten-cijfers/lucht/overzicht-per-vervuilende-stof/zware-metalen/indicator-concentratie-zware-metalen?activeAccordion=06fa1ff5-339d-46a3-8df2-9d99ddfdb34a>

- Voor PM_{2,5} zal in 2030 met het bestaande beleid de norm in de meeste meetpunten worden gehaald. Op basis van de modellering met het bestaande beleid worden er in regio Antwerpen en Gent nog beperkte overschrijdingen gemodelleerd voor PM_{2,5}.
 - Hierbij is het belangrijk om aan te geven dat de modellering geen rekening houdt met diffuse bronnen.
 - Ook bevat de modellering een grote onzekerheid door het niet correct in beeld kunnen brengen van de lokale impact van houtstook.

Bij implementatie van de maatregelen uit het luchtbeleidsplan 2019 worden de normen in alle meetpunten gehaald.

- Voor stikstofdioxide (NO₂) zal in 2030 met het bestaande beleid de norm in een groot deel van de meetpunten gehaald worden. Op basis van de modellering met het bestaande beleid worden er in regio Antwerpen, Gent, enkele centrumsteden, Zeebrugge en de Vlaamse Rand nog overschrijdingen gemodelleerd voor NO₂.

Voor het behalen van de luchtkwaliteitsnormen zowel in de meetpunten als bij modellering zijn er bijkomende maatregelen nodig zoals voorzien in het Luchtbeleidsplan.

Op basis van de uitvoerige analyse en gelet op de conservatieve aannames voor de buitenlandse emissies, wordt geoordeeld dat de voorgestelde normen voor Vlaanderen haalbaar en realistisch zijn.

Uiteraard wordt de luchtkwaliteit verder gemonitord door de VMM (om proactief bij te sturen indien nodig). Specifieke aandacht is zinvol in reeds gekende hotspotzones. De Gentse Kanaalzone (PM₁₀) en de Antwerpse agglomeratie/haven (NO₂) zijn daar voorbeelden van.

Bijlage I: artikelsgewijze bespreking

Deze bijlage bespreekt elk relevant artikel van de richtlijn meer in detail en wijst op belangrijke wijzigingen ten opzichte van de vorige versie.

Artikel 1 - Doelstellingen en artikel 2 - Onderwerp

Artikel 1 bepaalt de doelstellingen van de richtlijn. Het uiteindelijke doel is om tegen 2050 nulvervuiling te bereiken, conform de Europese Green Deal en het actieplan "*Towards Zero Pollution*", zodat de verontreinigingsniveaus geen schadelijke effecten meer hebben op mens, biodiversiteit en ecosystemen. Ook is opgenomen dat de luchtkwaliteitsnormen, opgenomen in bijlage I, regelmatig herzien worden en dit in overeenstemming met de aanbevelingen van de WHO.

Artikel 3 - Regelmatige evaluatie

Dit artikel voorziet in een regelmatige evaluatie van de wetenschappelijke gegevens om na te gaan of de geldende luchtkwaliteitsnormen nog steeds toereikend zijn en wat de mogelijkheden en tijdschema's zijn om de luchtkwaliteitsnormen in overeenstemming te brengen met de meest recente WHO-richtsnoeren over luchtkwaliteit en de meest actuele wetenschappelijke inzichten. Als de Commissie dat naar aanleiding van de evaluatie noodzakelijk acht, dient zij een voorstel in om de luchtkwaliteitsnormen te herzien of er andere luchtverontreinigende stoffen in op te nemen.

Artikel 4 - Definities

De richtlijn bevat nieuwe definities van elementen die worden gewijzigd of aan de richtlijn worden toegevoegd. Nieuw zijn o.a. "zwarte koolstof", "ultrafijne deeltjes", "kortetermijnactieplan", "het betrokken publiek", "gevoelige bevolkingsgroepen en kwetsbare groepen".

Artikel 5 - Verantwoordelijkheden en artikel 6 - Aanwijzing van zones

In deze artikels zijn de verantwoordelijkheden van Lidstaten opgenomen (bv. het verzekeren van de nauwkeurigheid van modelleringsapplicaties en aanwijzen van zones³⁰ en territoriale eenheden voor gemiddelde blootstelling).

Artikel 7 - Beoordelingsregime

Dit artikel vereenvoudigt de regels voor beoordelingsdrempels³¹ in bijlage II. De bestaande onderste en bovenste drempels worden vervangen door één beoordelingsdrempel per verontreinigende stof.

Artikel 8 - Beoordelingscriteria en artikel 9 - Bemonsteringspunten

Bij de beoordeling van de luchtkwaliteit moet een gemeenschappelijke aanpak worden gevolgd waarbij gemeenschappelijke beoordelingscriteria worden toegepast. Dit artikel zorgt ervoor dat de luchtkwaliteit met behulp van vaste bemonsteringspunten moet worden gemonitord in zones waar de beoordelingsdrempels worden overschreden. Modellerings toepassingen en indicatieve metingen, als aanvulling op gegevens van vaste metingen, maken het mogelijk om puntgegevens te interpreteren in termen van geografische spreiding van concentraties.

In artikel 9 worden de regels voor het aantal en de locatie van bemonsteringspunten bijgewerkt en verduidelijkt, met inbegrip van strengere regels voor de verplaatsing van bemonsteringspunten.

Artikel 10 - Monitoringsites

³⁰ Bij de beoordeling van de luchtkwaliteit dient rekening te worden gehouden met de omvang van de aan luchtverontreiniging blootgestelde bevolkingsgroepen en ecosystemen. Het is daarom passend het grondgebied van elke lidstaat in te delen in zones op basis van de bevolkingsdichtheid en de territoriale eenheden voor gemiddelde blootstelling.

³¹ De drempelwaarden geven aan welke technieken voor de beoordeling van de luchtkwaliteit met betrekking tot verschillende verontreinigingsniveaus moeten worden toegepast.

Dit artikel betreft monitoringsplaatsen en bevat voorschriften betreffende het aantal monitoringsplaatsen en de plaats waar zij zich bevinden. Deze monitoringsplaatsen combineren meerdere bemonsteringspunten om langetermijngegevens te verzamelen over de luchtverontreinigende stoffen die onder deze richtlijn vallen, alsook over luchtverontreinigende stoffen waarover de bezorgdheid toeneemt³² en andere relevante maatstaven.

Artikel 11 - Referentiemethoden

Dit artikel verduidelijkt de gegevenskwaliteitsdoelstellingen voor luchtkwaliteitsmetingen en bevat kwaliteitsdoelstellingen voor modellering.

Artikel 12 - Vereisten ingeval de niveaus lager zijn dan de grenswaarden, de streefwaarden en de concentratiedoelstellingen voor gemiddelde blootstelling

Dit artikel bundelt de voorschriften betreffende de handhaving van de niveaus van luchtverontreinigende stoffen onder de grenswaarden, de streefwaarde (o.a. voor ozon) en bevat nieuwe eisen indien de gemiddelde-blootstellingsindexen voor PM_{2,5} en NO₂ lager zijn dan de respectieve waarde van de in afdeling 5 van bijlage I vastgestelde concentratiedoelstellingen voor gemiddelde blootstelling aan die verontreinigende stoffen.

Artikel 13 - Grenswaarden, streefwaarden en verplichtingen om de gemiddelde blootstelling te verminderen

Dit artikel brengt de luchtkwaliteitsnormen van de EU beter in overeenstemming met de aanbevelingen van de WHO van 2021, rekening houdend met de haalbaarheid en de kosteneffectiviteit, die in de effectbeoordeling bij dit voorstel zijn geanalyseerd. Daarnaast worden grenswaarden ingevoerd voor alle luchtverontreinigende stoffen waarvoor momenteel streefwaarden gelden, met uitzondering van ozon (O₃). De herziene grens- en streefwaarden worden in 2030 van kracht. Om de EU op weg te helpen om de luchtverontreiniging tegen 2050 tot nul terug te brengen, wordt een nieuwe bepaling ingevoerd op grond waarvan de gemiddelde blootstelling van de bevolking aan PM_{2,5} en NO₂ op regionaal niveau moet worden verlaagd tot niveaus die dicht bij de door de WHO aanbevolen niveaus liggen. Dit komt bovenop de verplichting om te voldoen aan de grens- en streefwaarden die in luchtkwaliteitszones van toepassing zijn. Met het oog op het beleid inzake schone lucht op EU-niveau moeten de Lidstaten de Commissie snel op de hoogte brengen als zij luchtkwaliteitsnormen invoeren die strenger zijn dan de EU-normen.

Artikel 14 - Kritieke niveaus voor de bescherming van vegetatie en natuurlijke ecosystemen

Dit artikel verwijst naar de in bijlage opgenomen kritieke niveaus. De voorschriften voor bemonsteringspunten zijn dezelfde als die van artikel 7.

Artikel 15 - Overschrijding van een alarm- of informatiedrempel

Dit artikel voorziet naast de bestaande alarmdrempels voor stikstofdioxide en zwaveldioxide (SO₂) ook in alarmdrempels voor kortetermijnmaatregelen in geval van piekverontreiniging door zwevende deeltjes (PM₁₀ en PM_{2,5}), aangezien verontreiniging door zwevende deeltjes grote gevolgen voor de gezondheid heeft.

Artikel 16 - Bijdragen van natuurlijke bronnen en artikel 17 - Overschrijdingen door het strooien van zand en zout op wegen in de winter

Dit deel bevat de regels voor het aftrekken van bijdragen van natuurlijke bronnen (zoals stof uit de Sahara) aan overschrijdingen van de luchtkwaliteitsnormen.

Het strooien van zand en zout op de wegen in de winter kan bijdragen tot luchtverontreiniging met zwevende deeltjes van verschillende grootte. Overschrijdingen van de luchtkwaliteitsnormen die alleen aan deze

³² zoals ultrafijne deeltjes, zwarte koolstof en elementair koolstof, alsook ammoniak en het oxidatief potentieel van zwevende deeltjes.

bronnen toe te schrijven zijn, leiden niet tot de verplichting om luchtkwaliteitsplannen op te stellen conform artikel 19.

Artikel 18 - Uitstel van de tijdstippen waarop aan de grenswaarden moet worden voldaan en vrijstelling van de verplichting bepaalde grenswaarden toe te passen

Dit artikel bevat aanvullende voorwaarden voor het uitstellen van de nalevingstermijnen met betrekking tot de grenswaarden voor zwevende deeltjes (PM₁₀ en PM_{2,5}), stikstofdioxide (NO₂), benzeen of benzo(a)pyreen. In luchtkwaliteitsplannen moet bijvoorbeeld worden aangegeven hoe extra financiering zal worden gezocht om sneller aan de voorschriften te kunnen voldoen en hoe het publiek zal worden geïnformeerd over de gevolgen van het uitstel voor de gezondheid van de mens en het milieu.

Artikel 19 - Luchtkwaliteitsplannen en routekaarten inzake luchtkwaliteit

Dit artikel verhoogt de doeltreffendheid van de luchtkwaliteitsplannen om ervoor te zorgen dat de luchtkwaliteitsnormen zo spoedig mogelijk worden nageleefd. Dit zal worden bereikt door:

- a) te eisen dat er luchtkwaliteitsplannen worden opgesteld voordat de luchtkwaliteitsnormen in werking treden in gevallen van niet-naleving vóór 2030,
- b) te specificeren dat de luchtkwaliteitsplannen erop gericht moeten zijn de periode van overschrijding zo kort mogelijk te houden, en in ieder geval niet langer dan vier jaar voor grenswaarden, en
- c) regelmatige bijwerkingen van de luchtkwaliteitsplannen te verplichten indien geen naleving wordt bereikt.

Het opstellen van een luchtkwaliteitsplan wordt verplicht wanneer de in afdeling 1 van bijlage I vastgestelde grenswaarde of streefwaarde worden overschreden of niet aan de vastgestelde verplichting om de gemiddelde blootstelling te verminderen wordt voldaan.

Artikel 20 - Kortetermijnactieplannen

Op grond van artikel 20 moeten de Lidstaten aantonen waarom een kortetermijnactieplan niet doeltreffend zou zijn indien zij besluiten er geen aan te nemen ondanks het risico dat de alarmpremie voor ozon wordt overschreden.

Artikel 21 - Grensoverschrijdende luchtverontreiniging

Dit artikel verduidelijkt en versterkt de regelingen voor samenwerking tussen de Lidstaten bij het aanpakken van inbreuken op luchtkwaliteitsnormen als gevolg van grensoverschrijdende luchtverontreiniging, waarbij met name een snelle uitwisseling van informatie tussen de Lidstaten en met de Commissie vereist wordt.

Artikel 22 - Melding van gegevens aan de bevolking

Dit artikel verbetert de publieke bewustwording van luchtverontreiniging door de Lidstaten te verplichten een luchtkwaliteitsindex vast te stellen die elk uur wordt bijgewerkt met betrekking tot de schadelijkste luchtverontreinigende stoffen.

Artikel 23 - Indiening van informatie en verslagen

Artikel 23 bepaalt dat de Commissie uitvoeringshandelingen zal vaststellen inzake de rapportage betreffende de gegevens over en het beheer van de luchtkwaliteit. Deze uitvoeringshandelingen zullen in overeenstemming worden gebracht met de herziene richtlijn.

Artikel 24 - Wijziging van de bijlagen, artikel 25 - Uitoefening van de bevoegdheidsdelegatie en artikel 26 - Comitéprocedure

Deze artikelen beschrijven de bevoegdheden van de Commissie en de installatie van een Comité voor de luchtkwaliteit.

Artikel 27 - Toegang tot de rechter

Artikel 27 bevat gedetailleerde bepalingen om de toegang tot de rechter te waarborgen wat de uitvoering van deze richtlijn betreft, bijvoorbeeld wanneer geen luchtkwaliteitsplan is opgesteld hoewel er relevante luchtkwaliteitsnormen worden overschreden.

Artikel 28 - Vergoeding van schade aan de gezondheid van de mens

Dit artikel heeft tot doel te voorzien in een effectief recht op vergoeding van schade aan de gezondheid die geheel of gedeeltelijk het gevolg is van een schending van de voorschriften inzake grenswaarden, luchtkwaliteitsplannen en kortetermijnactieplannen. De getroffen personen hebben het recht om schadevergoeding te vorderen en te verkrijgen. De mogelijkheid van collectieve acties is niet voorzien.

Artikel 29 - Sancties

Artikel 29 wordt gewijzigd om te verduidelijken hoe de Lidstaten doeltreffende, evenredige en afschrikkende sancties moeten vaststellen voor inbreuken van nationale bepalingen die zijn vastgesteld ter uitvoering van deze richtlijn, met inbegrip van afschrikkende financiële sancties, onverminderd Richtlijn 2008/99/EG inzake de bescherming van het milieu door middel van het strafrecht³³. Criteria waarmee de sancties moeten rekening houden zijn opgenomen.

Artikel 30 - Omzetting, artikel 31 – Intrekking en artikel 32- Inwerkingtreding en toepassing

De Richtlijnen 2004/107/EG en 2008/50/EG worden met ingang van 12 december 2026 ingetrokken. De nieuwe richtlijn treedt in werking op de twintigste dag na die van de bekendmaking ervan in het Publicatieblad van de Europese Unie.

Bijlage I - Luchtkwaliteitsnormen

In bijlage I, in samenhang met de artikelen 13 en 15, worden luchtkwaliteitsnormen voor verschillende verontreinigende stoffen samengebracht en wordt het volgende vastgesteld:

- a) nieuwe grenswaarden voor de bescherming van de gezondheid van de mens;
- b) bijgewerkte streefwaarden voor ozon en langetermijndoelstellingen;
- c) nieuwe alarmdrempels voor zwevende deeltjes (PM₁₀ en PM_{2,5}); en
- d) verplichtingen om de gemiddelde blootstelling te verminderen voor fijne zwevende deeltjes (PM_{2,5}) en stikstofdioxide (NO₂).

Bijlage II - Beoordelingsdrempels

Deze bijlage bevat de beoordelingsdrempels voor de monitoring en modellering van de luchtkwaliteit.

Bijlage III - Minimaal aantal bemonsteringspunten voor vaste metingen

Deze bijlage, in samenhang met artikel 9, vereenvoudigt de criteria voor het bepalen van het minimumaantal bemonsteringspunten voor vaste metingen en bundelt deze criteria voor alle luchtverontreinigende stoffen waarvoor verschillende luchtkwaliteitsnormen gelden (grenswaarden, streefwaarde voor ozon, de verplichting om de gemiddelde blootstelling te verminderen, alarmdrempels en kritieke niveaus).

Bijlage IV - Beoordeling van de luchtkwaliteit en locatie van de bemonsteringspunten

Deze bijlage bevat criteria voor de locatie van bemonsteringspunten.

Bijlage V - Gegevenskwaliteitsdoelstellingen

³³ Richtlijn 2008/99/EG van het Europees Parlement en de Raad van 19 november 2008 inzake de bescherming van het milieu door middel van het strafrecht (PB L 328 van 6.12.2008, blz. 28). De Commissie heeft op 15 december 2021 een voorstel vastgesteld om Richtlijn 2008/99/EG te vervangen: Voorstel voor een richtlijn van het Europees Parlement en de Raad inzake de bescherming van het milieu door middel van het strafrecht en tot vervanging van Richtlijn 2008/99/EG (COM(2021) 851 final).

In deze bijlage worden de eisen rond gegevenskwaliteit en onzekerheid voor vaste en indicatieve luchtkwaliteitsmetingen, modellering en objectieve ramingen bijgewerkt en aangescherpt om in het licht van de strengere luchtkwaliteitsnormen een nauwkeurige beoordeling te waarborgen.

Bijlage VI - Referentiemethoden voor de beoordeling van concentraties in de lucht en deposities

In deze bijlage worden de regels voor de methoden bijgewerkt, die moeten worden gebruikt voor de beoordeling van de concentraties van verschillende verontreinigende stoffen in de lucht en voor de beoordeling van de snelheid waarmee bepaalde verontreinigende stoffen in ecosystemen terechtkomen.

Bijlage VII - Metingen op monitoringsplaatsen van de massaconcentratie, chemische samenstelling van PM_{2,5}, ozonprecursoren en ultrafijne deeltjes

Deze bijlage voert de monitoring van ultrafijne deeltjes in op locaties waar hoge concentraties ultrafijne deeltjes waarschijnlijk zijn, zoals op of in de nabijheid van luchthavens, havens, wegen, industrieterreinen of huishoudelijke verwarmingsinstallaties. In bijlage VII wordt ook de lijst van vluchtige organische stoffen bijgewerkt, waarvoor metingen worden aanbevolen die tot doel hebben het inzicht in de vorming en het beheer van ozon te verbeteren.

Bijlage VIII - Gegevens die moeten worden opgenomen in de luchtkwaliteitsplannen en de routekaarten inzake luchtkwaliteit ter verbetering van de luchtkwaliteit

In samenhang met artikel 19, bundelt deze bijlage de eisen voor luchtkwaliteitsplannen die betrekking hebben op overschrijdingen van grenswaarden, de streefwaarde voor ozon en de verplichting om de gemiddelde blootstelling te verminderen. In bijlage VIII wordt ook bepaald dat de luchtkwaliteitsplannen een nauwkeurigere analyse moeten bevatten van de verwachte effecten van luchtkwaliteitsmaatregelen. Dit zal helpen om de luchtkwaliteitsplannen doeltreffender te maken.

Bijlage IX - Noodmaatregelen waarvan opname in de uit hoofde van artikel 20 vereiste kortetermijnactieplannen moet worden overwogen

De korte bijlage bevat de op korte termijn te overwegen maatregelen om de bronnen aan te pakken die bijdragen tot het risico dat de alarmdrempel wordt overschreden.

Bijlage X - Mededeling van gegevens aan de bevolking

De laatste bijlage bevat de informatie over de luchtkwaliteit die aan het publiek moet worden verstrekt, met inbegrip van verplichte uurlijkse bijwerkingen voor vaste metingen van belangrijke luchtverontreinigende stoffen, en de actuele modelleringsresultaten indien deze beschikbaar zijn.

Bijlage II: uitvoeringskalender

Onderstaande kalender biedt een overzicht van de belangrijkste verplichtingen en deadlines die voortkomen uit de Richtlijn (EU) 2024/2881.

Datum	Verplichting / Actie	Artikel / Lid / Bijlage
23 okt 2024	Formele goedkeuring richtlijn.	—
20 nov 2024	Publicatie in het Publicatieblad van de EU.	—
10 dec 2024	Inwerkingtreding van de richtlijn (20 dagen na publicatie). Met o.a. - Aanwijzing van bevoegde autoriteiten en organen aanwijzen die verantwoordelijk zijn voor de beoordeling van de luchtkwaliteit, erkenning van meetsystemen, en coördinatie van kwaliteitsborgingsprogramma's. Artikel 5 - Aanwijzing van zones en territoriale eenheden voor gemiddelde blootstelling. Artikel 6	Artikel 32 (uitzonderingen tot 12 december 2026 in scope in artikel 32)
10 jun 2026	Uiterste datum voor vaststelling van uitvoeringshandelingen (18 maanden na inwerkingtreding).	Artikel 8, 16, 17, 18, 23
11 dec 2026	Omzetting van de Richtlijn in nationaal recht (bv. verankering toegang tot de rechter in nationale wetgeving en recht op schadevergoeding bij gezondheidsschade door schending van luchtkwaliteitsverplichtingen).	Artikel 30, lid 1
31 dec 2026	Vaststellen van technische details voor het aantonen en verminderen van overschrijdingen door natuurlijke bronnen.	Artikel 16, lid 4
	Vaststellen van technische details voor het bepalen van de bijdrage van het opwaaien van deeltjes na het strooien van zand of zout op wegen in de winter.	Artikel 17, lid 4
	Vaststellen van technische details voor prognoses die worden uitgevoerd voor de toepassing van artikel 18.	Artikel 18, lid 5
	Vaststelling van technische details voor gegevensverstrekking.	Artikel 23, lid 5
31 dec 2028	Uiterste datum voor opstellen van routekaarten voor niet-halen van grenswaarden in 2030.	Artikel 20
	De eerste evaluatie van de Commissie om te beoordelen of de luchtkwaliteitsnormen op basis van de meest recente wetenschappelijke informatie moeten worden bijgewerkt.	Artikel 21
31 jan 2029	Kennisgeving aan de Commissie van uitstel van tijdstip waarop aan de grenswaarden moet worden voldaan.	Artikel 18, lid 4
1 jan 2030	Naleving van grenswaarden voor de bescherming van de gezondheid van de mens.	Bijlage I, Afdeling 1, Tabel 1
	Naleving van streefwaarde voor ozon.	Bijlage I, Afdeling 2, punt B

31 dec 2030 en vervolgens om de 5 jaar	Eerste evaluatie door de Commissie van de wetenschappelijke inzichten met betrekking tot luchtverontreinigende stoffen en de effecten daarvan op het milieu en de gezondheid van de mens. Dit omvat o.a. de evaluatie van de geldende luchtkwaliteitsnormen. Indien nodig worden aanpassingen of nieuwe luchtkwaliteitsnormen voorgesteld alsook verdere acties.	Artikel 3, lid 1, lid 2, lid 5, lid 5
31 jan 2034	Kennisgeving aan de Commissie van tweede uitstel van tijdstip waarop aan de grenswaarden moet worden voldaan.	Artikel 18, lid 4
1 jan 2040	Uiterste datum voor uitstel van tijdstip voor naleving grenswaarden.	Artikel 18, lid 1
1 jan 2050	Bereiken van langetermijndoelstellingen voor ozon.	Bijlage I, Afdeling 2, punt C
Uiterlijk 2050	Luchtverontreiniging tot nul terugbrengen.	Artikel 1, lid 1
Om de 5 jaar	Herziening van de indeling van zones op basis van beoordelingsdrempels.	Artikel 7, lid 2 en bijlage II
Binnen 2 jaar na vaststelling overschrijding grenswaarden of streefwaarden	Opstellen van luchtkwaliteitsplannen en routekaarten om de luchtkwaliteit te verbeteren en de periode van overschrijding zo kort mogelijk te houden.	Artikel 18, lid 1 en artikel 20
Binnen 9 maanden na ontvangst	Beoordeling door de Commissie van uitstelverzoeken Lidstaten.	Artikel 18, lid 4
Continu	Verstrekken van actuele gegevens over luchtkwaliteit, waarschuwen bij overschrijdingen van alarm- en informatiedrempels, en informeren over gezondheidsrisico's en voorzorgsmaatregelen.	Artikel 24 en bijlage X

Bijlage III: bibliografie

- Europese Commissie. (2019). *Fitness check of the EU ambient air quality directives (Directives 2008/50/EC and 2004/107/EC)*. SWD(2019) 427 final. https://commission.europa.eu/publications/fitness-check-eu-ambient-air-quality-directives_en
- Europese Commissie. (2019). *Mededeling van de Commissie aan het Europees Parlement, de Europese Raad, de Raad, het Europees Economisch en Sociaal Comité en het Comité van de Regio's: De Europese Green Deal* (COM(2019) 640 final). <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=CELEX:52019DC0640>
- Europese Commissie. (2021). *EU Action Plan: "Route naar een gezonde planeet voor iedereen — EU-actieplan: Verontreiniging van lucht, water en bodem naar nul"*. Europese Commissie. <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=CELEX%3A52021DC0400&qid=1623311742827>
- Europese Commissie. (2024). *Richtlijn (EU) 2024/2881 van het Europees Parlement en de Raad van 23 oktober 2024 betreffende de luchtkwaliteit en schonere lucht voor Europa (herschikking)*. (Pb L 2024/2881, 20.11.2024). <https://eur-lex.europa.eu/eli/dir/2024/2881/oj>
- Europese Unie. (2005). *Richtlijn 2004/107/EG van het Europees Parlement en de Raad van 15 december 2004 betreffende arsenicum, cadmium, kwik, nikkel en polycyclische aromatische koolwaterstoffen in de buitenlucht*. (Pb L 23, 26.1.2005, blz. 3-16). <https://eur-lex.europa.eu/eli/dir/2004/107/oj/eng>
- Europese Unie. (2008). *Richtlijn 2008/50/EG van het Europees Parlement en de Raad van 21 mei 2008 betreffende de luchtkwaliteit en schonere lucht voor Europa*. (Pb L 152, 11.6.2008, blz. 1-44). <https://eur-lex.europa.eu/eli/dir/2008/50/oj/eng>
- Europees Milieuagentschap (EEA). (2024). *Europe's air quality status 2024 (Briefing nr. 06/2024)*. <https://www.eea.europa.eu/publications/europes-air-quality-status-2024>
- Minaraad. (2023). *Gezamenlijk advies van Minaraad en SERV over de herziening van de richtlijn luchtkwaliteit en schonere lucht voor Europa*. [Herziening Europese Luchtkwaliteitsrichtlijnen \(met SERV\) — Minaraad](#)
- U.S. Environmental Protection Agency (EPA). (2019). *Integrated Science Assessment (ISA) for Particulate Matter (EPA/600/R-19/188)*. <https://www.epa.gov/isa/integrated-science-assessment-isa-particulate-matter>
- U.S. Environmental Protection Agency (EPA). (2022). *Supplement to the 2019 Integrated Science Assessment for Particulate Matter (EPA/600/R-22/028)*. <https://assessments.epa.gov/isa/document/&deid=354490>
- World Health Organization. (2021). *WHO global air quality guidelines: Particulate matter (PM_{2.5} and PM₁₀), ozone, nitrogen dioxide, sulfur dioxide and carbon monoxide*. <https://www.who.int/publications/i/item/9789240034228>
- World Health Organization. (2023a). *Environment and One Health*. <https://www.who.int/europe/news-room/fact-sheets/item/environment-and-one-health>
- World Health Organization. (2023b). *One Health*. <https://www.who.int/health-topics/one-health>
- World Health Organization. (2025). *Biodiversity*. <https://www.who.int/news-room/fact-sheets/detail/biodiversity>